

Sygn. akt V CK 652/04

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 maja 2005 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Elżbieta Skowrońska-Bocian (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Bronisław Czech

SSA Andrzej Struzik

w sprawie z powództwa Banku P.(...) Spółki Akcyjnej w W.

przeciwko E. Z. i A. Z.

o zapłatę,

po rozpoznaniu na rozprawie w Izbie Cywilnej w dniu 24 maja 2005 r., kasacji pozwanych od wyroku Sądu Apelacyjnego z dnia 29 stycznia 2004 r., sygn. akt I ACa (...),

uchyla zaskarżony wyrok i przekazuje sprawę Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania pozostawiając temu Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego.

Uzasadnienie

Powódka - Bank P.(...) Spółka Akcyjna w W. domagała się od pozwanych E. Z. i A. Z. oraz A. S. i J. J. - współników spółki cywilnej PPH „R. (...)” w J. kwoty 200333 zł z odsetkami, 16615 zł tytułem zwrotu kosztów procesu zasądzonych nakazem zapłaty z dnia 11 lutego 2002 r. oraz kosztów postępowania.

Postępowanie wobec pozwanych A. S. i J. J. zostało zawieszona na podstawie

art. 174 § 1 pkt 4 k.p.c. Wyrokiem częściowym z dnia 30 maja 2003 r. Sąd Okręgowy w K. oddalił powództwo przeciwko E. Z. i A. Z.. Sąd ten ustalił, że pozwani byli wystawcami dwóch własnych weksli in blanco na zabezpieczenie wierzytelności wynikającej z umowy sprzedaży zawartej z Przedsiębiorstwem Wielobranżowym „P.(...)” Spółka Akcyjna w S. Weksle te były indosowane, m.in. na powódkę. Z uwagi na nieuiszczenie należności przez wystawców posiadacz weksła wystąpił z żądaniem zapłaty do wszystkich zobowiązanych wekslowe i w rezultacie uzyskał należność od powodowego Banku. Ten zaś wezwał E. i A. Z. jako wystawców, a także J. J. i A. S. - swoich poprzedników w szeregu indosów, do zapłaty sumy wekslowej wraz z odsetkami, a także poniesionych kosztów procesu w postępowaniu nakazowym. Wobec nieuiszczenia żądanej kwoty Bank wystąpił z powództwem.

W ocenie Sądu Okręgowego roszczenie powodowego Banku uległo przedawnieniu na podstawie art. 70 ust. 3 prawa wekslowego. Bank jako indosant mógł domagać się od wystawcy weksła oraz swoich poprzedników zapłaty uiszczonej należności wekslowej w terminie sześciu miesięcy od dnia, w którym został pociągnięty z weksła do odpowiedzialności sądowej, tj. od dnia doręczenia mu pozwu w postępowaniu w sprawie XIII GC (...) zakończonej wyrokiem w dniu 11 lutego 2002 r. Gdyby liczyć termin przedawnienia od doręczenia Bankowi P.(...) S.A. pozwu w tej sprawie, termin przedawnienia upłynąłby 5 kwietnia 2001 r. (pозew został doręczony w dniu 5 października 2001 r.). Gdyby zaś nawet termin ten liczyć od dnia wyrokowania, to upłynął on w dniu 5 września 2002 r. Pozew został zaś wniesiony 20 stycznia 2003 r. Na marginesie stwierdził także Sąd, że nie zostało wykazane, aby strony łączył stosunek cywilnoprawny pozwalający na zastosowanie art. 376 k.c. dotyczącego regresu w stosunkach poza wekslowych.

W wyniku apelacji powodowego Banku Sąd Apelacyjny zmienił zaskarżony wyrok i zasądził od pozwanych na rzecz powoda 216948 zł z odsetkami od całej tej kwoty od dnia 19 października 2002 r. oraz kwotę 18816,70 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, a w pozostałym zakresie powództwo oddalił. Sąd ten uznał, że w sprawie powinien znaleźć zastosowanie art. 70 ust. 1 w związku z art. 103 i 104 prawa wekslowego. Z treści art. 104 prawa wekslowego wynika, że odpowiedzialność wystawcy weksła własnego została zrównana z odpowiedzialnością akceptanta przy wekslu trasowanym. Głównym dłużnikiem wekslowym z weksła trasowanego jest akceptant, a przy wekslu własnym, z uwagi na niewystępowanie akceptanta, jest nim sam wystawca. Skoro zaś roszczenia wekslowe przeciwko akceptantowi weksła trasowanego ulegają

przedawnieniu z upływem lat trzech licząc od dnia płatności weksla, niezależnie od tego, który z wierzycieli wekslowych dochodzi tych roszczeń, a odpowiedzialność wystawcy weksla własnego jest taka sama jak odpowiedzialność akceptanta weksla trasowanego, roszczenia przeciwko wystawcy weksla własnego ulegają przedawnieniu w tym samym terminie (art. 70 ust. 1 prawa wekslowego). Wystawca weksla trasowanego odpowiada wobec posiadacza jedynie jako dłużnik regresowy (art. 47, 48, 49 prawa wekslowego), natomiast wystawca weksla własnego jest dłużnikiem głównym, zobowiązanym do zapłaty sumy wekslowej w terminie płatności. Terminy płatności weksli zostały określone na 15 i 19 września 2000 r., zatem terminy przedawnienia upłynęły odpowiednio 15 i 19 września 2003 r.; powództwo zaś zostało wytoczone w dniu 20 stycznia 2003 r.

Kasacja pozwanych oparta została na obu podstawach. W ramach podstawy naruszenia prawa materialnego wskazuje się art. 47 prawa wekslowego i art. 366 k.c. oraz art. 104 prawa wekslowego. W ramach podstawy naruszenia przepisów postępowania - art. 321 § 1 k.p.c. przez zasądzenie świadczenia pieniężnego w wysokości przekraczającej wysokość żądania zawartego w pozwie oraz art. 108 § 1 k.p.c. przez zasądzenie kosztów procesu w orzeczeniu nie kończącym sprawy w instancji, gdyż wyrok zapadły w pierwszej instancji był wyrokiem częściowym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Odnosząc się w pierwszej kolejności do zarzutów sformułowanych w ramach drugiej podstawy kasacyjnej należy zauważyć, że są one w części trafne. Sąd Apelacyjny dokonując zmiany orzeczenia zapadłego w pierwszej instancji zasądził odsetki od całej zasądzonej kwoty, na którą złożyły się: sumy wekslowe, prowizja komisowa oraz koszty postępowania w sprawie XIII GC (...). Umknęło jego uwadze, że pkt 2 art. 49 prawa wekslowego, na który się powołał, pozwala na zasądzenie odsetek, i to od dnia wykupienia weksla, tylko od sumy wekslowej. Powołane uregulowanie nie obejmuje własnych kosztów podmiotu, który weksel wykupił [do tej kategorii należeć będą koszty postępowania w sprawie XIII GC (...)], a do których odnosi się uregulowanie zawarte w art. 49 pkt 3 prawa wekslowego.

Jeśli natomiast chodzi o drugi z zarzutów sformułowanych w ramach podstawy naruszenia przepisów postępowania, to odniesienie się do niego, wobec uchylenia zaskarżonego orzeczenia, jest zbędne.

Oczywiście trafny jest zarzut sformułowania przez Sąd drugiej instancji sentencji orzeczenia w sposób sprzeczny z treścią art. 47 prawa wekslowego. Zgodnie z ust. 1 tego artykułu wystawca weksla, akceptant, indosant oraz poręczyciel ponoszą

odpowiedzialność solidarną. W sentencji orzeczenia powinno zatem znaleźć się sformułowanie wskazujące na taką właśnie odpowiedzialność pozwanych. Wbrew twierdzeniom kasacji nie został natomiast naruszony art. 366 k.c., który jedynie określa, na czym polega odpowiedzialność solidarna dłużników.

Całkowicie nietrafny jest natomiast zarzut naruszenia art. 104 prawa wekslowego. Z ust. 1 tego artykułu wynika jednoznacznie, że odpowiedzialność wystawcy weksła własnego została przez ustawodawcę zrównana z odpowiedzialnością akceptanta weksła trasowanego. Trafnie wskazał zatem Sąd Apelacyjny, że wystawca weksła własnego jest dłużnikiem głównym, co przejawia się m. in. tym, że odpowiada niezależnie od tego, czy został dokonany protest przez posiadacza weksła bądź nastąpiło tylko przedstawienie do zapłaty w razie zastrzeżenia „bez kosztów”. Na taką sytuację wystawcy weksła własnego zwracał już niejednokrotnie uwagę Sąd Najwyższy (zob. wyroki SN: z dnia 7 września 1964 r., IICR 147/64, OSNCP 1965, nr 11, poz.186; z dnia 29 kwietnia 1963 r., II CR 644/62, Monitor Prawniczy 1993, nr 3, s. 87; z dnia 17 lutego 1982 r., I CR 13/82, niepublikowany).

Odpowiedzialność wystawcy weksła własnego jako dłużnika głównego, zrównana z odpowiedzialnością akceptanta weksła trasowanego, musi zatem także oznaczać, że kierowane przeciwko niemu roszczenia wekslowe podlegają trzyletniemu terminowi przedawnienia przewidzianemu w art. 70 ust. 1 prawa wekslowego. Racje, które skłoniły ustawodawcę do określenia stosunkowo długiego terminu przedawnienia roszczeń wekslowych przysługujących przeciwko akceptantowi weksła trasowanego, znajdują odniesienie także do wystawcy weksła własnego, który, podobnie jak akceptant weksła trasowanego, zajmuje pozycję głównego dłużnika wekslowego.

Stanowisko, że roszczenia wekslowe przeciwko wystawcy weksła własnego przedawniają się z upływem lat trzech licząc od dnia płatności weksła (art. 70 ust.1 w związku z art.103 i 104 prawa wekslowego), było już wyrażane przez Sąd Najwyższy, zarówno w przedwojennych, jak i powojennych orzeczeniach (zob. orzeczenia SN: z dnia 29 kwietnia 1937 r., C.II 3198/36, PPH 1937, poz.1657; z dnia 21 maja 1981 r., IV PRN 6/81, OSNCP 1981, nr 11, poz. 225; z dnia 5 lutego 1980 r., IV PR 376/79, OSNCP 1980, nr 9, poz. 173). Pogląd ten skłód orzekający w niniejszej sprawie w pełni podziela.

Z tych względów Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji kierując się art. 393¹³ § 1 k.p.c. mającym w sprawie zastosowanie zgodnie z art. 3 ustawy z dnia 22 grudnia 2004 r. o zmianie ustawy - Kodeks postępowania cywilnego oraz ustawy - Prawo o ustroju

sądów powszechnych (Dz. U. 2005 r. Nr 13, poz.98).